

קונטרס

סבֿלן גְדוֹל

יגלה את מעלת הזוכה להגיע אל מדת הסבלנות, אשר זו המדה הכי יקרה וגדולה לזכות אליה בזה העולם, ואשרי מי שמגיע אליה, ואז יעבר את זה העולם בטוב ובנעימים.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

הַכְּתוּבָה לְהַשִּׁיג אֶת הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה
וְכָל סֵפֶרֵי אֲדַמוֹ"ר מוֹהֲר"ן מְבַרְסֶלֶב זי"ע
וְסֵפֶרֵי תַלְמִידָיו הַקָּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יְבִנְאֵל עִיר בְּרֶסֶלֶב
גָּלִיל

* * *

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית
מְתִיבְתָא הֵיכַל-הַקֹּדֶשׁ — חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

Mesifta Heichal Hakodesh
Chasidei Breslov
1129-42nd street
Brooklyn N.Y 11219

* * *

באמצעות הדואר לפי הכתובת:
"קרן הדפסה והפצה"
ת.ד. 8065 אשדוד
ובמספר טלפון: 03/6765235

קונטרס

סבֿלָן גְדוֹל

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה
בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָשׁוּב
בְּקִיּוּם הַיְהוּדוּת כְּאַמוּנָה בְּבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ.
וְאַמוּנָה מְבִיאָה אֶת מִדַּת הַסְּבָלָנוּת וְאֲרִיכַת אַפְסִים,
כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א',
סִימָן קנ"ה). וְהִנֵּה דוֹד הַמְּלֻךְ אוֹמֵר (תְּהִלִּים קי"ט): "כָּל
מְצוּוֹתַיִךְ אֱמוּנָה". כָּל הַמְצוּוֹת שְׂאָדָם עוֹשֶׂה,
צָרִיכוֹת לְהִבְיֵאוּ לְאַמוּנָה, שְׂיִחֲשַׁב: "לָמָּה אֲנִי
מְקַיֵּם אֶת הַמְצוּוֹת הַזֵּה? מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
צָוָה". וְהַאֲמוּנָה זֹה הַשְּׂכִינָה. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גִתֵּן
כַּח לְאָדָם שֶׁהוּא מְגַבֵּל, כִּי הוּא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם
הַמְּלֵא הַסְּתָרוֹת וְהַעֲלָמוֹת וְכִסּוּיִים, שְׂיִזְכֶּה לְהַכִּירוֹ
יִתְבָּרֵךְ. וְאֵיךְ זֹכִים לָזֶה? עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. עַל-יְדֵי
שְׂאָדָם מְסַלֵּק אֶת הַדַּעַת וְהַשְּׂכָל הַמְדַמֵּן שְׁלוֹ,
וְיִודַע וְעַד שְׂאֵין לוֹ דַּעַת וְשְׂכָל כָּלֵל, אֲלֵא מֵאֲמִין

בהקדוש-ברוך-הוא, זו שלמות הדעת שאדם צריך להגיע אליה. וברגע שאדם חזק באמונה, אז הוא "סבלן גדול", וזוהי להחזיק מעמד בכל אשר עובר עליו. כי באמת אין אדם שלא עובר עליו בחיים איזה משבר, בר מינן, ומהו הדבר שיכול להצילו, ולהוציאו מהפח שנפל אליו? רק אמונה. ברגע שאדם מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קנה), יש לו כח הגדל וכח הצומח. אנו רואים, כשמכניסים גרעין בתוף אדמה מעבדת, יוצא אחר-כך אילן יפה להפליא, אשר שום רוח רעה וגשמים, ברד ושלג, אינם יכולים לשברו, ומדוע? כי הגרעין נזרע בתוף אדמה חרושה היטב. לא-כן אם זרעים את הגרעין באדמה בלתי מעבדת, תכף-ומיד כשירדמים גשמים, ברד כבד, או שלג וכפר עז, הוא נעקר משרשו. וזהו שאומרים חכמינו הקדושים (שבת לא.): אמונה זה סדר זרעים; כי כתוב (תהלים לו, ג): "שכן ארץ ורעה אמונה"; כמו-כן בענין האמונה, כשאדם חזק באמונה בהקדוש-ברוך-הוא, יש לו כח הגדל וכח הצומח, ושום ברעה שבעולם אינה יכולה לעקרו, ונעשה סבלן גדול על כל אשר עובר עליו, ואף פעם לא

יפל בדעתו, ולא תשבר רוחו, ויש לו סבלנות. אשר זה הדבר החשוב ביותר בחיים. ומה אנו רואים בזה העולם? מבישים, מקרפים ומבזים בני-אדם, שוכרים אותם, עד שהם נופלים בדעתם ונשברים לגמרי, כי אין דבר שיכול לשבר כמו חרופין וגדופין, אבל אם אדם חזק באמונה בהקדוש-ברוך-הוא, שום דבר שבעולם לא יזיז אותו, כי אמונה היא הברכה הגדולה ביותר, וכמאמר החכם מפל האדם (משלי כח, כ): "איש אמונות רב ברכות".

לזאת, בני ובנותי היקרים! עלינו להתחזק ביתר שאת וביתר עז באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה נזכה לעבר את חיינו בטוב ובנעימים, בשלום ובאהבה עם הבריות, כי נזכה להיות סבלניים גדולים על כל העובר עלינו. ובאמת אומרים חכמינו הקדושים (סוטה מב.): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא, אפלו לא קימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, אין אתם נמסרים בידם. אם עם ישראל מתחזקים בקריאת שמע בבקר ובערב, כבר אינם נמסרים בידי הגויים. ישנה מצות עשה בבקר ובערב לקרא: "שמע ישראל הויה אלקינו

הַיְוִי"ה אֶחָד", וְלָמָּה צָרִיכִים בְּכָל יוֹם יוֹם לְהִתְחִיל עִם קְרִיאַת שְׁמַע? כִּי זֶהוּ גְלוּי אֲמוּנָה, שְׁנֵהִיָּה חֲזָקִים כָּל הַיּוֹם בְּאֲמוּנָה בְּבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שָׁמוּ, וְאִז נִזְכָּה לְעֵבֶר אֶת הַחַיִּים בְּנִקְל. כִּי מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אֲמוּנָה — הוּא "סִבְלֵן גִּדּוּל". וְכַמוֹ-כֵּן בְּעָרֵב יֵשׁ מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְוִי"ה אֱלֹהֵינוּ הַיְוִי"ה אֶחָד", שֶׁכָּל הַלַּיְלָה נִזְכָּה לְהִמְשִׁיךְ עַל עַצְמָנוּ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּבְרַגַע שְׁאֵדָם חֲזָק בְּאֲמוּנָה, הוּא סִבְלֵן גִּדּוּל, וְיִכּוּל לְסַבֵּל כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו. לָכֵן אֵי אֶפְשָׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גִּדּוּל הַמַּעֲלָה שְׁאֵדָם זוֹכָה בְּכָל יוֹם יוֹם לֹאמֹר קְרִיאַת שְׁמַע, וְזֶה מְבִיא לוֹ רְפוּאָה. כִּי לָמָּה אָדָם סוֹבֵל מִחֲלוֹת וְחִלָּאִים רָעִים? אֹמֵר רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהָר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), כְּשֶׁאֵין לְאָדָם אֲמוּנָה, הוּא מְסַפֵּן גִּדּוּל, כִּי סוֹבֵל חִלָּאִים רָעִים, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶפְלוֹ מִחֲמַת מָה סוֹבֵל. אֲבָל בְּאַמְת, הַכֹּל מִחֲמַת הָעֵדֶר אֲמוּנָה. וְזֶה מָה שֶׁפְּתוּב (דְּבָרִים כח, נט): "וְהִפְלֵא הַיְוִי"ה מִכּוֹתֵךְ מִכּוֹת רָעוֹת וְנִאֲמָנוֹת, וְחִלָּאִים רָעִים וְנִאֲמָנִים", אֹמֵר רַבֵּנוּ ו"ל: 'וְנִאֲמָנִים' — לְשׁוֹן אֲמוּנָה, הֵינּוּ מִחֲמַת שְׁאֵדָם פּוֹגֵם וְנוֹפֵל מִהֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאוֹת עָלָיו מִכּוֹת רָעוֹת שֶׁאֵין לָהֶן רְפוּאָה.

לִזְאוֹת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הַגִּיעַ הַזְמַן
 שְׁנַת־חַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאָמַר רַבְּנוּ
 ו"ל (שיחות-ה"ן, סימן לג): אֶצֶל בְּנֵי-אָדָם אֲמוּנָה
 זֶה דָּבָר קָטָן, אָבֵל אֶצְלֵי הָעֶקֶר הוּא אֲמוּנָה, כִּי אֵין
 עוֹד דָּבָר חָשׁוּב יוֹתֵר מֵאַמוּנָה, וּבְרַגַע שְׂאָדָם
 מֵאַמִּין בְּבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, שׁוֹם דָּבָר בְּעוֹלָם אֵינוֹ
 יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ. אָנוּ מוֹצְאִים אֶצֶל דּוֹד הַמְּלֶךְ, שֶׁהוּא
 הָיָה תַּפְלֵתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְחִבֵּר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים,
 וּמִכָּל צָרָה שֶׁעָבְרָה עָלָיו — עָשָׂה תַּפְלָה. וְלָכֵן כָּל
 אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו בִּימֵי חַיָּו: יְסוּרִים וְסִבֵּל, מְרִירוֹת
 וְהִרְפָּתָקָאוֹת — הֵן מֵעֲצָמוֹ, הֵן מִחַמְיוֹ, הֵן
 מֵאַשְׁתּוֹ, וְהֵן מִלְדָּיו, תְּמִיד בְּרַח אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא. וְאֵף שֶׁקָּמוּ עָלָיו שׁוֹנְאִים וְלִיצְנִים, וּכְמֵאַמְרָם
 ו"ל (ירוּשְׁלָמֵי שְׁקָלִים ב): אֵין דּוֹר שְׂאִין בּוֹ לִיצְנִים
 כְּדוֹרוֹ שֶׁל דּוֹד הַמְּלֶךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּרַח רַק אֵלָיו
 יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה אֲשֶׁר הִחֲזִיקוּ וְלֹא שִׁבְרוּ. עַד כְּדֵי כָּף,
 שְׂאֵף כְּשָׂבָא שְׁמַעֵי בֶן גֵּרָא, וְעַפְרָ בְּעַפְרָ, וְקָלָלוּ
 וּבִישׁוּ וּקְרָאוּ: נוֹאֵף, צוֹרֵר, רָשָׁע וְכוּ', כְּמֵאַמְרָם
 ו"ל (שְׁבֵת קה). עַל הַפְּסוּק (מְלָכִים-א' ב, ח): "וְהוּא
 קָלְלָנִי קָלְלָה נְמַרְצָת", וְרָצָה יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה לְנַקֵּם
 נְקָמָתוֹ, לֹא הִתִּיר לוֹ, וְאָמַר לוֹ: "מָה לִּי וְלָכֶם בְּנֵי
 צְרוּיָה?! " כִּי דּוֹד הַמְּלֶךְ בְּרַח תְּמִיד אֶל הַקְּדוּשׁ-

ברוך-הוא, והיה סבלן גדול, ושפף לבו בתפלה לפני קונו. וזוהי עצתו לכל יהודי, אם רוצה לעבר את זה העולם בשלום, באהבה ובשמחה, יברח תמיד אליו ותברך. כי סוף כל סוף העולם הזה מעבר, גשר צר מאד, ולא נשאר פה לנצח, ומה יחזיק אותנו בחיים, מה יביאנו להחזיק מעמד על כל העליות והירידות הרבות [כי אין אדם יכול לתאר בדעתו מה המחר יביא בכנפיו]?! אלא כאשר חזקים באמונה, ויודעים — מה שלא יעבר עלינו, אנו את הקדוש-ברוך-הוא לא נעזב, ולא נחדל מתפלה — שהיא אמונה. כי במה מתבטא שאדם מאמין בבורא ותברך שמו? בזה שהוא חזק בתפלה, וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב): כשאדם חזק באמונה, ויודע שהוא יתברך נמצא, ואין בלעדיו נמצא, ושוקד על שפתיו, אזי מדבר אליו ותברך בשפת האם שלו, ואיזה נעם הוא חש, איזו שמחה יש לו, בידעו את הכתבת למי לפנות בעת צרה. הנה אנו רואים בני-אדם נשברים, מרגישים עצמם בודדים ומבודדים, אין להם חברים, או שהם נרדפים מרשעים המקפחים להם פרנסתם, עד שהם נשברים לגמרי, וממה זה נובע? מחסרון אמונה.

אין לָהֶם לְמִי לְפָנוֹת בְּעֵת צָרָה. אֲבָל אִם אָדָם חֹזֵק
 בְּאִמוּנָה, וְיֹדֵעַ וְעֹד, אֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא
 אֵתוֹ, עִמִּי וְאֶצְלִי, וְכָל אֲשֶׁר אֲנִי רוֹצֶה, אֲנִי מִבְּקֹשׁ
 רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי אֶף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ.
 כִּי מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אִמוּנָה, הוּא "סִבְּלֵן גִּדּוּל", וְאִין
 יְכוּלִים לְהִזְיֹזוּ כִּהוּא זֶה. וְלִכֵּן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (נִיקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה ל', סִימָן ג'): בְּדוֹרוֹת
 הַלְלוּ, שֵׁאִין לָהֶם לֹא מְלֶךְ וְלֹא נָבִיא, לֹא כֹהֵן וְלֹא
 אוֹרִים וְתַמִּים, וְאִין לָהֶם אֵלָא תְּפִלָּה זוֹ בְּלִבָּד, אָמַר
 דָּוִד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵל
 תְּבַזֶּה תְּפִלָּתָם; יִגִּיעַ הַזְּמַן, שִׁיְהִיָּה חֲרַבֵּן בֵּית-
 הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ לֹא מְלֶךְ וְלֹא נָבִיא וְכוּ',
 וְרַק תְּפִלָּה תִשָּׂאֵר קַיָּמָת, אֲזִי בִקֵּשׁ דָּוִד הַמְּלֶךְ לְפָנָיו
 יִתְבַּרֵךְ, שֶׁלֹּא יִמָּאֵס בְּתַפְלָתוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן גָּלָה
 רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח), אֲשֶׁר אִין
 שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאֶפְלוּ עָשָׂה אָדָם כָּל
 הַחֲטָאִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְעָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, בַּר
 מִיָּנָן, עֲדִין יָכוֹל לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי אִין
 שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל!

וְלִכֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁעוֹבֵר
 עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם מֵה שְׁעוֹבֵר, כִּי אִין אָדָם

בְּזוֹה הָעוֹלָם נָקִי מִזֶּה, וּבִפְרָט מִי שֶׁחָטָא כְּפִי
 שֶׁחָטָא, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּאֲשֶׁר נִמְצְאִים הַיּוֹם בְּנֵי-
 אָדָם, שֶׁעָבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, בַּר מִינֵן, חָלְלוּ
 שַׁבָּת, אָכְלוּ טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת, עָבְרוּ עַל גְּלוֹי עֲרִיּוֹת,
 הִתְבּוֹלְלוּ בֵּין הַגּוֹיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו):
 "וַיִּתְעַרְבוּ בַּגּוֹיִים וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשִׂיֵיהֶם", וְנִעְקְרוּ מֵאֶתֶר
 יִתְבַּרֵךְ לְגַמְרֵי, כִּי נִפְלוּ וְנִכְשְׁלוּ הֵיכָן שֶׁנִּפְלוּ וּבִמָּה
 שֶׁנִּכְשְׁלוּ. וְעַתָּה רוֹצִים לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 אֲזִי יֵשׁ לָהֶם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת — "מִי אוֹמֵר
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִקְבְּלֵנוּ בְּתַשׁוּבָה?! מִי אוֹמֵר
 שֶׁיֵּשׁ תַּשׁוּבָה עַל כָּל חֲטָאֵינוּ"?! בָּא רַבְּנוּ וַיֵּלֶךְ
 וְאוֹמֵר: אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כְּלָל; וְכֵן אוֹמֵר
 (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קיב): אִם אַתָּה מֵאֲמִין
 שֶׁיִּכּוֹלִים לְקַלְקֵל, תֵּאֲמִין שֶׁיִּכּוֹלִים לְתַקֵּן; כָּל זְמַן
 שֶׁאָדָם חֵי, הוּא יָכוֹל לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְכֵן
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנָא דְּבִי אֱלִיהוּ רַבָּה ד'):
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אָדָם עוֹבֵר עַבְרָה
 לְפָנָי, אִם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תַשׁוּבָה, הֲרִי אָנִי עִמּוֹ
 בְּרַחֲמִים, וְאָנִי מְקַבֵּל תַּשׁוּבָתוֹ, וְאֵין אָנִי זוֹכֵר אֶפְלוּ
 מִקְּצַת עֲוֹנוֹתָיו; כָּל-כֶּף גְּדֵלָה רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ. כִּי
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרְחֵמֵן, וּמְצַפֶּה שֶׁנִּשְׁוֵב
 בְּתַשׁוּבָה, וְאֵינְנוּ רוֹצִים לְיִסְרְנוּ וּלְהַעֲנִישְׁנוּ, אֶלָּא

רוֹצֶה שְׁנַחֲזוֹר אֵלָיו. אֲבָל לָנוּ אֵין דַּעַת וְשִׁכְלָה, אֲזִי
 אָנוּ מְקַבְּלִים מִכּוֹת, וּבְמִקּוֹם לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה, לָשׁוּב עַד הַמַּפְהוּ, אָנוּ מִתְרַעְמִים עָלָיו
 יְתִבְרֶךְ. וּבְאַמֶּת זֶה בְּדִיוֹק הַהַפּוּךְ. וּכְמֵאֲמָרָם וְ"ל
 (מִנְחוֹת נג): מַה זֵית אֵינוֹ מוֹצִיא שְׁמָנוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי
 כִּתִּית, אֵף יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִים לְמוֹטֵב, אֶלָּא
 עַל-יְדֵי יִסּוּרִים. הִנֵּה כְּאֲשֶׁר רוֹצִים לְהוֹצִיא שְׁמֶן,
 נוֹטְלִים זֵיתִים וְכוֹתְשִׁים אוֹתָם הֵיטֵב, עַד שִׁיוּצָא
 שְׁמֶן זָךְ וְטָהוֹר. כְּמוֹ-כֵן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי-אָדָם
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, אֲזִי הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה;
 כְּגוֹן: כְּשֵׁישׁ חוֹלָה בְּבֵית, וְהַרּוֹפְאִים מִיֹּאֲשִׁים אֶת
 בְּנֵי הַבַּיִת, אֲזִי נוֹטְלִים אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים, וְשׁוֹפְכִים
 אֶת הַלֵּב אֵלָיו יְתִבְרֶךְ. וְכֵן הַתְּבַטָּא פֶּעַם רַבָּנוּ וְ"ל
 וְאָמַר: מַה שְׁבְנֵי-אָדָם עוֹשִׂים לְבִסוּף, אֲנִי רוֹצֶה
 שְׁתַּעֲשׂוּ בַּהֲתַחֲלָה; הֵינּוּ הִנֵּה בְּנֵי-אָדָם עוֹבְרִים
 עָלֵיהֶם מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים, אֶחָד חוֹלָה, בַּר מִיָּנֵן, וְרָץ
 וּמִתְרוֹצֵץ לְכָל מִיָּנֵי רוֹפְאִים וּפְרוֹפְסוֹרִים, שְׁיִמְצְאוּ
 מְזוֹר לְמַחֲלָתוֹ. אוֹ אֶחָד הַסְּתַבֵּף עִם הַחֵק, הוּא רָץ
 וּמִתְרוֹצֵץ מִעוֹרְכֵי דֵינִים אֵלוֹ לְאֵלוֹ, הֶעֱקַר
 שְׁיוּצִיאוֹהוּ מִן הַסְּבָף שְׁנִקְלַע אֵלָיו. אוֹ אֶחָד נִכְנַס
 בְּדַכָּאוֹן פְּנִימִי, וְהוּא שָׁבוֹר וְרָצוּץ, אֲזִי רָץ
 וּמִתְרוֹצֵץ מִפְּסִיכּוֹלוֹג לְפְּסִיכִיאָטָר, לְמַצָּא לְעֲצָמוֹ

תְּרוּפָה וְתַחֲלוּאָה. וְאִם אַחַר כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, הוּא רוּאָה, שְׂאִין עוֹזֵר לוֹ מְאוּמָה כָּל הַשְּׁתַדְלִיּוֹת שְׁעָשָׂה, וְהוּא נִשְׁפָּט בְּכָל אַפֶּן, אוֹ שְׁהֲרוּפָאִים מִיָּאֲשִׁים אוֹתוֹ, שְׂאִין תִּקְנָה וְכוּ', אֲזִי נוֹטֵל לְבִסוּף אֶת סִפְרֵי הַתְּהִלִּים, וְשׁוֹפֵף לְבוֹ לְפָנָיו יְתִבְרֵךְ, אַחַר כָּל הַצְּרוֹת שְׁסָבַל וְעָבַר בְּחַיִּים, וְנוֹתֵר בְּאִין תּוֹחֶלֶת וְתִקְנָה, אֲזִי נִזְכָּר לְפִתְעַ, שֵׁישׁ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבָא אֵלָיו. זֶהוּ שְׂאוּמֵר רַבְּנוּ ז"ל: אֲנִי רוּצָה שְׁתַּעֲשׂוּ בֵּן בְּהַתְּחִלָּה, הִינּוּ שְׁכָבֵר בְּהַתְּחִלָּה תִּבְרַחוּ אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, שְׂזָה בְּנִין הָאֲמוּנָה. כִּי אִי אֶפְשֵׁר לְהַתְּפַלֵּל וְלִבָּא אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּלִי הָאֲמוּנָה. וְכִשְׁאָדָם חֲזַק בְּאֲמוּנָה, הוּא סִבֿלֿן גֿדול, וּמְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ וּמְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ עִמּוֹ יְתִבְרֵךְ, כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו.

וְלִכֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם צְרוֹת וְיִסּוּרִים, וְכָל-כֶּף מְרִים חַיִּיכֶם, עַד שְׂאִינְכֶם יוֹדְעִים לְמִי לְפָנוֹת, וְאַתֶּם רָצִים וּמְתוּרָצִים אֶל זֶה וְאֶל זֶה, הִנֵּה בָּא רַבְּנוּ ז"ל וְאוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כה), שְׁהַתְּבוּדוֹת הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מִהַכֵּל; דְּהִינּוּ שְׂאָדָם הוֹלֵךְ לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, אוֹ

הולֿךְ לִקְבְּרֵי צְדִיקִים, וְשׁוֹפֵךְ לְבוֹ בְּשֵׁפֶת הָאֵם שְׁלוֹ
 וְכוּ', אֲנִי אֵין מַעֲלָה גְדוֹלָה מְזוֹ. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא א'): אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָיוּ זְהִירִים בְּתַפְלָה, שְׂאִין
 מְדָה אַחֲרֵת יָפָה הַיְמִנָה, וְהִיא גְדוֹלָה מִכָּל
 הַקְּרָבָנוֹת, וְאֶפְלוּ אֵין אָדָם כְּדָאֵי לַעֲנוֹת בְּתַפְלָתוֹ,
 וְלַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, כִּיּוֹן שְׂמַתְפַּלֵּל וּמְרַבֵּה
 בְּתַחֲנוּנִים, אֲנִי עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמּוֹ; אִם אָנוּ שׁוֹמְעִים
 דְּבַר כְּזֶה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִבְּקָשׁ מֵאֲתָנוּ
 לְהַתְּפַלֵּל אֵלָיו, מַה שְׂיֵךְ לְהַתְּיָאֵשׁ וּלְהַתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ?! וְכֵךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא
 דְּרַב כְּהֵנָא כַּה) עַל הַפְּסוּק (הוֹשַׁע יד, ב): "שׁוֹבָה
 יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹ"ה אֶלְקֵיךְ", אֶפְלוּ כְּפַרְתָּ בְּעַקֵּר, אָדָם
 עוֹמֵד וּמְחַרֵּף וּמְגַדֵּף בְּשׁוֹק, וְאוֹמֵר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא: עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה בִּינִי לְבִינֶךָ וְאֲנִי מְקַבֵּלְךָ;
 הֵיִשׁ עֲבֵרָה חֲמוּרָה מְזוֹ — שְׂאָדָם מְחַרֵּף כְּלָפִי
 מַעֲלָה?! וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן אוֹמֵר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא: עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה — אֶקְבֵּלְךָ. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
 הַיְקָרִים! עַכְשָׁיו הוּא הַזְּמַן לָשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. עֲבֵר עֲלֵינוּ בַּחַיִּים מַה שְׂעֵבֵר, טַעַמְנוּ
 כְּבֵר אֵת כָּל הַשְּׁטִיּוֹת, עֲשִׂינוּ כְּבֵר אֵת כָּל הַעֲבֵרוֹת,
 רַחֲמָנָא לְיִשְׁזַבֵּן, וּמַה נוֹתֵר לָנוּ בִּיד? מֵאוּמָה! רַק

דפאון, עצבות ומרירות, צרות וסבל. ומתחילים
 להתבונן: "הנה אני כבר רוק בגיל שלשים,
 שלשים וחמש" וכו', או "הנה סוף סוף התחתנתי
 והבאתי ילדים, והם לא קבלו, רחמנא לצלן, חנוף
 תורני, והם מסממים ונמצאים בבתי סהר", או
 שאר מרעין בישין שעוברים על בני-אדם: אנשים
 חולים, אנשים שכולים וכו', וסובלים סבל גדול
 מאד, שבורים ורצוצים, אינם יודעים מה הלאה,
 מה יהיה, הכל חשוף לפניהם, אינם רואים אור
 בקצה המנהרה. והנה בא רבנו ז"ל ומגלה לנו
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'), אשר הקדוש-ברוך-
 הוא נמצא אתנו, עמנו ואצלנו; כי זו גדלת הצדיק,
 שממשיך את רחמנותו תברך עלינו, שגדע
 שהקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, ומחכה ומצפה
 אלינו, שנתזר בתשובה שלמה, ונבא אליו. אשר
 זה עקר השלמות. כי באמת הקדוש-ברוך-הוא
 רחמן גדול, כמאמרם ז"ל (ברכות ז.) על הפסוק
 (שמות לג, יט): "ורחמתי את אשר ארחם" —
 אף-על-פי שאינו הגון; אפלו אדם עשה מעשים
 אשר לא יעשו, ועבר על התורה, רחמנא לצלן,
 הקדוש-ברוך-הוא אב הרחמים, ומחכה שישוב
 בתשובה שלמה. ואומרים חכמינו הקדושים

(פֿסֿחֿים פּוּ:): אָפּלוּ בִשְׁעַת כְּעֶסוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — זוֹכֵר אֶת הַרְחָמִים. וּמִי מִמְּשִׁיךְ אֶת הַרְחָמִים הַלְלוּ? הַצְּדִיקִים, שְׁשׂוֹלַח לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר; כִּי הֵם דְּבוּקִים בּוֹ יְתִבְרֵךְ, וּמְלַמְּדִים אֶת הָעָם אֵיךְ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקִים הַדְּבוּקִים בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, רְאֵשֵׁי יְשִׁיבוֹת, רְאֵשֵׁי כּוֹלָלִים, הַמְּרַבֵּיצִים תּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּדַאי לְלַכֵּת וְלִשְׁמַע דְּבָרֵי תּוֹרָה מִפִּיהֶם, וְעַל יָדָם נִזְכָּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וּכְמֵאמָרָם ו'ל (תְּנֵא דְבֵי אֵלֵיהּ רַבָּה יח): גִּדּוּל כֹּחַהּ שֶׁל תִּשׁוּבָה, שְׁמִטְהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אָפּלוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה שְׁבִידָם; אֵין עוֹן חֲמוּר יוֹתֵר מֵעֲבוּדָה זָרָה, עִם כָּל זֹאת, אִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְכַפֵּר לוֹ. לְכֵן אֵין לָנוּ אֶלָּא חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, וְלֹא אֱלֵמֵן יִשְׂרָאֵל; יֵשׁ הַיּוֹם חֲכָמִים גְּדוֹלִים וְאִמְתִּיִּים, הַמְּרַבֵּיצִים תּוֹרָה בְּרַבִּים, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, צְדִיקִים קְדוֹשִׁים מְחַבְּרֵי סֵפָרִים, הַמּוֹרִים לָנוּ הַדֶּרֶךְ שְׁגִלָּה בָּהּ. וְזֶה עֵקֶר הַתִּשׁוּבָה — רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה; כִּי אָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל אֵינָנוּ

עם, אָלאַ על-יְדֵי הַתּוֹרָה, וְאֵין לָנוּ אֱלֹא חֻקֶּיהָ,
 וּמִסְרָנוּ נִפְשָׁנוּ אֲלֵפִים שָׁנוֹת גְּלוֹת בַּעֲבוּרָהּ, וְכִף
 נִמְשָׁיָהּ הִלָּאָה — לֹא לָזוּז כִּהוּא זֶה מִהַתּוֹרָה. לְעַם
 יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שְׁלֶחֶן עָרוּף, וּבִלְעָדֵיו — אֵין הוּא נִקְרָא
 יְהוּדִי.

וְרַבְּנוּ ז"ל הִקְפִּיד מְאֹד עַל לַמּוֹד שְׁלֶחֶן עָרוּף,
 וְאָמַר (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כ"ט), שְׁכָל יְהוּדִי מְחַיֵּב
 לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם שְׁלֶחֶן עָרוּף, וְזוֹהִי הַתְּמַצִּית שֶׁל
 תּוֹרָה שְׁבַע-לִפְנֵי, וּכְשֶׁאֲדָם לּוֹמֵד שְׁלֶחֶן עָרוּף,
 אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח') הוּא
 מְבָרֵךְ הַטּוֹב מִהֲרַע שָׁבוּ; כִּי כְּשֶׁאֲדָם חוּטָא, נִכְנָס
 בּוֹ רַע, עַד שְׁרוּאִים בְּנֵי-אָדָם רָעִים מְאֹד וְעוֹשִׂים
 רְשָׁעוֹת לְזוּלָתָם, וְאֵין לָהֶם שְׂמִיךְ שֶׁל רַחֲמָנוּת, אֲשֶׁר
 כָּל זֶה מִחֲמַת הָרַע שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם מְרַב עֲוֹנוֹת
 שְׁפָשְׁעוּ, וְעַל-כֵּן הֵם עֲצָבָנִים וְחֹסְרֵי סְבָלָנוּת; כִּי
 כְּשֶׁאֲדָם חוּטָא, נִפְגַּמַת אֲצִלוֹ הָאֱמוּנָה, וְאֵין לוֹ
 סְבָלָנוּת לְשׁוּם דְּבָר, עַד שְׁכָל דְּבָר פְּעוּט מְכַעִיסוֹ
 וְשׁוֹבְרוֹ לְרִסְיָסִים. אֲבָל כְּאֲשֶׁר לּוֹמֵד שְׁלֶחֶן עָרוּף,
 שְׁזוֹהוּ תְּמַצִּית תּוֹרָה שְׁבַע-לִפְנֵי, מִתְבָּרַר אֲצִלוֹ הַטּוֹב
 מִהֲרַע, עַד שְׁהָרַע נוֹפֵל, וְנִשְׁאָר רַק הַטּוֹב. וּמֵהוּ
 הַטּוֹב? הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנִקְרָא 'טוֹב', כְּמוֹ

שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים קמ"ה): "טוֹב הַיּוֹי" ה לְכֹל וְרַחֲמֵי עַל
כָּל מַעֲשָׂיו"; וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק
א', סִימָן סב): אָדָם מְלֵא קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת עָלָיו
יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כִשְׁהוּא חוֹטֵא, בַּר מִיָּנָן, נִכְנָס בּוֹ רַע,
וְהֵיכֵן? בְּרֵאשׁ, בַּמַּח, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כִּשְׂאָדָם קוֹרֵא
עֲתוּנִים שְׁכַתְּבֵם נוֹאֵף, אוֹ מְסַתְּפֵל בְּכֵלֵי מִשְׁחִית,
בְּטִלְוִיזְיָה וּבִוִּידְאוֹ, אוֹ בְּשֵׁאֵר זֵה־מוֹת שֵׁשְׁנָן הַיּוֹם,
שֶׁכֵּל מִיָּנִי מְגוּלִים פּוֹעֲרִים פִּיהֶם שָׁם, וְאֵינֶם
מִתְבַּיְשִׁים לְדַבֵּר פְּתוּחַ נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי
נִחְדָּר בּוֹ רַע בַּמַּח וּבַדְּעַת, וַיֵּשׁ לוֹ קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת
עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁקִּשְׁשָׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.
כִּי מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ קִשְׁיוֹת עַל הַבּוֹרֵא יִתְבַּרֵּךְ שָׁמוּ, קִשְׁשָׁה
לוֹ מְאֹד לְדַבֵּר אֵלָיו. אֲבָל כִּשְׂאָדָם לוֹמֵד שְׁלַחַן
עֲרוּךְ, שֶׁזֶּה מְשַׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה
לְיִשְׁרוֹת לֵב. וְזֶה מֵה שֶׁאָמַר דּוֹד הַמְּלִךְ (תְּהִלִּים
ק"ט): "אוֹדֶךָ בְּיִשָּׁר לִבִּי, בְּלִמְדֵי מְשַׁפְּטֵי צְדָקֶךָ",
מִתִּי תוֹכָה לְיִשְׁרוֹת לֵב? כִּשְׁתִּלְּמַד מְשַׁפְּטֵי צְדָקֶךָ.
לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָנוּ
רַק חֲקֵי הַתּוֹרָה, וְרַק לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, חַכְמֵי הַתּוֹרָה,
צְדִיקֵי הַדּוֹר הַדְּבָקִים בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רְאִישֵׁי
יְשִׁיבוֹת וְכוֹלְלִים, רַק אֲלֵיהֶם אָנוּ מְצוּיִם לְשִׁמְעַע,
וְעַל זֶה מְסַרְנוּ נַפְשֵׁנוּ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, וְכֵן נִמְשִׁיךְ

למסור נפֿשנו ללמד תורה ולשמע לקול חכמיה ולומדיה. וזו התשובה שלנו, שאנו חוזרים בתשובה שלמה — על ידי למוד התורה.

לזאת, בני ובנותי היקרים! אם רצונכם לחיות באמת חיים טובים, חיים נעימים, חיים מאשרים, הרגילו עצמכם במדת הסבלנות, להיות סבלניים על כל העובר עליכם. לא צריכים לענות לכל שוטה ואויל, לכל בור ועם הארץ, לא פדאי להפגס עמו בוכוחים. אדם צריך להרגיל עצמו רק לדבר ממנו יתברך, ולגלות ולפרסם לכלם אשר אנחנו יהודים מאמינים בהקדוש־ברוך־הוא, ושום דבר בעולם לא יכול לנתקנו ממנו יתברך. ואם נהיה חזקים בזה, שום בריה שבעולם לא תוכל לשברנו, ונחיה חיים טובים, ערבים ומתקים. כי ברגע שאדם מאמין בו יתברך, ומרגיל עצמו לשיח בינו לבין קונו, הוא נעשה סבֿלֿן גֿדול, ועובר את חייו בשמחה עצומה, ואין לו שום קשיות עליו יתברך, ומרחם על הבריות, ובזה הוא מגלה שהוא בן אברהם אבינו. וכמאמרם ז"ל (ביצה לב:): כל המרחם על הבריות, בידוע שהוא מורעו של אברהם אבינו, וכל שאינו מרחם על הבריות,

בִּידוּעַ שְׂאִינוּ מִזְרָעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ; אַבְרָהָם
 אָבִינוּ הִיָּה הָרֵאשׁוֹן שֶׁגָּלָה אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 עַד שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרֵי הָאֲזִינוּ שִׁיג):
 עַד שֶׁלֹּא בָּא אָבִינוּ אַבְרָהָם לְעוֹלָם, כְּבִיכּוֹל לֹא הִיָּה
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַךְ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, הֵינּוּ
 שֶׁנִּקְרָא 'אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם', כִּי כָּלֵם יִדְעוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא לְמַעַלָּה, אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל
 הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, כִּי הִפִּירוֹ בְּפִי כָּל הַבְּרִיּוֹת,
 וְהוֹרִידוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁכָּלֵם יִדְבְּרוּ
 מִהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָז נִקְרָא 'אֱלֹהֵי הָאָרֶץ'. וְזֶהוּ
 תִּפְקִידֵנוּ — לְגִלוֹת וּלְפָרְסֵם לְכָל יְהוּדֵי אֶת
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזוֹ הִרְחַמְנוּת הַכִּי גְדוֹלָה, שֶׁאֲנִי
 יְכוּלִים לְרַחֵם עַל זִוְלָתֵנוּ, לִילֵךְ עִם כָּל אֶחָד בְּמִדַּת
 הַסְּבִלְנוּת וְהִרְחַמִּים, לֹא לְהִיּוֹת בְּכַעַס, וְלֹא לְהוֹצִיא
 אֶת הָעֲצָבִים עַל הַזִּוּלָּת, וּלְהַחֲדִיר בְּכָלֵם אֶת הָעֲצָה
 הַזֹּאת — לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ.

הֲבֵיאָה נִרְאָה מֵה קוֹרָה בְּבֵית? לְמָה אֵין 'שְׁלוֹם-
 בֵּית'? כִּי אֵין אֲמוּנָה בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 וּכְמֵאֲמָרֵם ז"ל (ירוּשְׁלָמִי בְּרַכּוֹת ט): אֵי אֶפְשָׁר לְאִישׁ
 בְּלֹא אִשָּׁה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאֵי אֶפְשָׁר
 לְשִׁנְיָהֶם בְּלֹא שְׂכִינָה; כְּשֶׁהַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ הַבֵּית,

כְּשֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אֵתָנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלָנוּ, מַה קוֹרָה? אָדָם "סַבְלָן גָּדוֹל"; כִּי אִם אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמָּנוּ יִתְבָּרַךְ, לָמָּה לוֹ לְהִתְרַגֵּז? כִּי כִּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (חֵלִין ז'): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבְּעוֹ מִלְמָטָה, אֶלָּא אִם-כֵּן מִכְרִיזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה; קוֹרָה אֵיזָה הֶפְסֵד בַּבַּיִת, לֹא צְרִיכִים לְהִתְעַצְבֵּן, לֹא לְהוֹצִיא אֶת הָעֲצָבִים עַל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה לֹא תוֹצִיא עֲצָבֶיהָ עַל בַּעְלָהּ, וְשִׁנִּיהֶם לֹא יוֹצִיאוּ עֲצָבֵיהֶם עַל הַיְלָדִים, אֶלָּא תִכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁקוֹרָה אֵיזָה גִזְק, חֵס וְשְׁלוֹם בַּבַּיִת, צְרִיכִים לְרוּץ עַד הַמַּכָּה, אֶל מִי שֶׁמְחַזֵּיק אֶת הַמַּקֵּל, לֹא צְרִיךְ לְפָחַד מִהַמַּקֵּל, וְלֹא לְהִיּוֹת בְּכַעַס עַל הַמַּקֵּל, אֶלָּא לְרוּץ אֶל הַמְחַזֵּיק אֶת הַמַּקֵּל, וּמִיָּהוּ? הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹבֵר מִשֶּׁהוּ בַּבַּיִת, צְרִיכִים לְחַזֵּר בְּתוֹשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (שַׁבַּת י'): שָׁמוּ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלוֹם; הִנֵּה בְּנֵינוּ בַיִת, זָכְנוּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַיְלָדִים, אֵיזוֹ זְכוּת זוֹ? פָּמָּה אֶלְפֵי אֶלְפִים וְרַבֵּי רַבָּבוֹת רְנוּקִים וְרְנוּקוֹת מְסֻתוֹבְבִים בְּעוֹלָם הַדְּמִיוֹן, וְאֵינָם מוֹצְאִים זֶה אֶת זֶה, כִּי מְחַפְּשִׁים אֶת אֲשֶׁר לֹא נִבְרָא. וְהִנֵּה זְכוּתָם לְבָנוֹת בַּיִת, אִם לֹא תִכְנִיסוּ אֶת הַשְׁלוֹם, שֶׁהוּא שָׁמוּ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אֲזִי כָּל הַבַּיִת

יתפֿורר. וְלִכְּנֹן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! באו גִּשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה, וְגַלְיָהּ בְּדַרְכֵי יִתְבַּרֵךְ, וּכְמֵאמָרָם ו'ל'
 (ספֿרי עֶקֶב מט): "לִלְכֹת בְּכָל דַּרְכֵי" (דְּבָרִים י, יב)
 — אלו דְּרָכֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, אֵל רַחוּם וְחַנוּן,
 מֵהַמָּקוֹם נִקְרָא רַחוּם וְחַנוּן, אִף אִתָּה הֲוֵי רַחוּם
 וְחַנוּן; באו גִּרְחָם עַל הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים! הִבֵּה גִרְחָם
 עַל הַבַּעַל וְהַיְלָדִים! הִבֵּה גִרְחָם עַל כָּל יְהוּדֵי,
 וְנִחַזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה! באו גַּעֲזֹב אֶת כָּל
 הַשָּׂקִים שְׁנִקְרָאִים: 'פּוֹלִיטִיקָה', שְׂזוּהֵי קִלְפֹת
 עֲמָלֵק, שְׁמִכְנִיסָה סִפְקוֹת בְּאָדָם "הַיֵּשׁ הַנִּי"ה
 בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין" (שְׁמוֹת יז, ד); הִבֵּה נִתְאַחַד יַחַד!
 הֲלא סוּף כָּל סוּף אֲמוֹת הָעוֹלָם שׁוֹנְאִים אוֹתָנוּ,
 כְּמֵאמָרָם ו'ל' (ספֿרי בְּהַעֲלוֹתָךְ ט, י): אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי, הִלְכָה הִיא בְּיָדוֹעַ, שְׁעָשׂוּ שׁוֹנְאִי
 לִיעֶקֶב; בְּמָקוֹם לְהִתְרוֹצֵץ לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם עִם
 הַגּוֹיִים, שְׂאָף פֶּעַם לֹא יִשְׁלִימוּ אִתָּנוּ, כִּי כָף
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁבַת פט): מִיּוֹם שִׁירְדָה
 תּוֹרָה בְּסִינֵי, יִרְדָה שְׁנֹאָה מְאֹמֹת הָעוֹלָם לְעַם
 עוֹלָם; הֵם חָשִׁים עֲצָמָם נְחוּתִים, וּמְקַנְאִים בְּעַם
 יִשְׂרָאֵל. תִּתְאַרוּ לְעֲצָמְכֶם, יְהוּדֵי מִתְעַשֵּׂף בְּצִיּוֹת,
 מִתְעַשֵּׂר בְּתַפְלִין, יֵשׁ לוֹ מְזוּזָה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, הוּא
 חֲזַק בְּאֲמוּנָה, קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, אֲזִי הַגּוֹיִים

מְקַנְאִים בְּעַם הַזֶּה. יְהוּדֵי זוֹכָה לְשִׁמּוֹר שְׁבֵת, אֵיזָה אֲשֶׁר זֶה, שְׁנוֹתָנִים לָנוּ יוֹם אֶחָד שָׁלֵם לְנוּחַ. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ אַגְדָּה): אֲמוֹת הָעוֹלָם מִתְּכַנְסִים עַל יִשְׂרָאֵל, לְהִרְחִיקָם מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מִיַּחֲדִים שָׂמוּ פְעָמִים בַּיּוֹם: "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְיָ הַאֵלֵינוּ הַיְיָ הַאֵחָד"; יְהוּדִים חֲזָקִים בְּאַמוּנָה, קָמִים בַּבֶּקֶר, הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן שְׁעוֹשִׂים — רָצִים לְבֵית-הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלְלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְקוֹרְאִים: "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְיָ הַאֵלֵינוּ הַיְיָ הַאֵחָד", חוֹזְרִים מִיּוֹם עֲבוּדָה, לְהִיכֵן רָצִים? לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרְאִים: "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְיָ הַאֵלֵינוּ הַיְיָ הַאֵחָד"; אֲמוֹת הָעוֹלָם רוֹצִים לְעַקֵּר אוֹתָנוּ, אֲבָל אֵינָם יְכוּלִים, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל חֲזָקִים בְּאַמוּנָה. וְזֶה מֵה שְׂאֵנוּ צְרִיכִים לְהַחֲדִיר בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה כְּבָר יָבִיא אוֹתָנוּ לַמִּדְּבָר הַיְקָרָה שֶׁל סְבֻלָּנוֹת, לְסַבֵּל עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּרוּחָנוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת. וְלָכֵן עָלֵינוּ לְהִשְׁלִים עִם כָּל יְהוּדֵי. כֹּאֲו וְנִחְזִיר עֲטָרָה לְיִשְׁנָה, לְאַהֲבֵ אֶת כָּל יְהוּדֵי וּלְרַחֵם עָלֵינוּ. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בַּמִּדְּבָר רַבָּה, פְּרָשָׁה יֵא, סִימָן ו'): "וַיִּחְנַךְ" (בַּמִּדְּבָר ו, כד) — יִתֵּן לָכֵם דַּעַת, וְתִהְיֶה מְרַחֲמִים זֶה אֶת זֶה. הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה שְׂאֵנוּ נְרַחֵם עַל

הזולת. וכמאמרם ז"ל (ילקוט הושע, רמז תקכב):
אמר הקדוש-ברוך-הוא, חביב עלי חסד שאתם
גומלים זה עם זה יותר מכל הזבח שזבח לפני
שלמה; שלמה המלך הקריב בכל יום אֶלֶף
קרבנות, ואמר הקדוש-ברוך-הוא, אצלי חשוב
יותר החסד שיהודי עושה עם זולתו, יותר מכל
הקרבנות הללו. על-כן באו ונעזר זה לזה, נחדל
מההסתות הפרועות, נגלה ונפרסם את הבורא
יתברך שמו לכל העולם כלו. בודאי אין זה קל,
כי כל אחד חשדני, וחושב — אולי פלוני
שמדבר, רוצה לעבד עליו, ולהמשיך אותו
למפלגתו וכו'; כי לדאבונו הרב, אנו עתה
שרויים בגלות גדולה מאד, גלות של דור
ההפלגה, שזו כפירות ואפיקורסות, פלג, פלג, כל
אחד מושך לכוון אחר, כל אחד מקים מפלגה,
וטוען שרק מפלגתו היא האמת, והיא תביא את
הישועה לכלל ולפרט, שזה היה דור ההפלגה,
פגם האמונה, שרצו לעלות וללחם עם הקדוש-
ברוך-הוא. וכן אנו נמצאים בדור המבול, שרחמנא
לצלן, הפריצות עושות פריצות בנשמות ישראל,
הנשים הולכות חשופות להכשיל בני-אדם
בעברות, רחמנא לישזבן, וכמאמרם ז"ל (סנהדרין

מה.): אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות; אפשר זו היתה עצת בלעם הרשע, שהסית את בלק שיפקיר את הבנות לזנות וכך ילכדם, כי אלהיהם של אלו שונא זמה. אזי אנו נמצאים עתה בדור המבול ובדור ההפלגה, ואין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים. ולכן עלינו לרחם זה על זה, לגלות ולפרסם לכלם רק את הקדוש-ברוך-הוא והתורה הקדושה, ואת הצדיק האמת המגלה את הבורא יתברך שמו. לצערנו הרב, הסמ"ך-מ"ם עושה פעלות, שיהיו פרוידים בין נשמות ישראל. וזה עקר כחו, כמו שכתוב בזהר (נשא קכח.), שאלו הם רשעי הערב-רב, שעל זה צועק הנביא (איכה ה): "היו צריה לראש", המנהיגים, שקוראים עצמם רע-בנים, הם ראשי ערב-רב, מתירים עריות, מזלזלים במצוות. ואיך יכולים להוכח בהם? אם מסיתים אלו נגד אלו, תדעו לכם, שהם ראשי ערב-רב. כי חכמי התורה האמתיים, צדיקי הדור הדבוקים בהקדוש-ברוך-הוא, אף פעם לא יסיתו אלו נגד אלו, מי שמסית את הבריות, זהו שליח הסמ"ך-מ"ם. ואומרים חכמינו הקדושים (פסיקתא רבתי לט): סימן זה יהיה מסור בידיך, כל זמן שאתה מרחם על חברך,

המקום ירחם עליך. אברהם קנה רחמים על אבימלך, ונתפלל בעדו, מיד נפקדה אשתו. אם נרחם על הזולת, הקדוש-ברוך-הוא ירחם עלינו. וכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות ה, ג): כמה דאנא רחמן בשמים, כן תהוין רחמנין בארץ; ולכן, בני ובנותי היקרים! באו נעזר זה לזה, באו נזכה להשלים זה עם זה! איזו רחמנות יש עוד על הזולת, כמו להוציאו מעוונות. אנו רואים, בר מינן, מסתובבים נער מסממים, נער עם אלימות וספינים, ועלינו לרחם עליהם ולהכניס בהם דעת ושכל. ואיזו דעת? "אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא אלקים, אין עוד מלבדו" (דברים ה, לה). עלינו לגלות ולפרסם לכלם את הקדוש-ברוך-הוא, ורק בעבור זה אנו חיים. וברגע שנגדרת בו האמונה הקדושה בהקדוש-ברוך-הוא, נגדרת בו מדת הסבלנות, אשר בזה תלויה גאלתו והצלחתו של כל בר ישראל בזה העולם. ועליכם לזכור, אשר כל יהודי יש לו פחות עצומים להפוך את כל העולם פלו, ולהמליך את הקדוש-ברוך-הוא. כל יהודי יכול להוריד אותו ותברך לזה העולם. וכמאמרם ז"ל (סוטה ג): בתחלה קדם שחטאו ישראל, היתה השכינה עם כל אחד ואחד, פיון

שְׁחַטְאוֹ, סִלְקוּ מֵהֶם אֶת הַשְּׂכִינָה; וְעַכְשָׁיו כְּשִׂיְהוּדֵי שָׁב בְּתִשְׁבָּה, הוּא מוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה לְעוֹלָם. וּמַהִי הַשְּׂכִינָה? אֲמוּנָה. עַל־יְדֵי שְׁנֵגְלָה לְכֹלֵם אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מוֹרִידִים אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, אֶת הַרְחֻמְנוּת בְּעוֹלָם, אֶת הַשְּׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׁאֵתָד מְשָׁלִים עִם רֵעֵהוּ. וְזוֹ עֲבוֹדַת חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, צְדִיקֵי הַדּוֹר, גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמַגְלִים אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת סד.): תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם; וְלִכֵּן עָלֵינוּ לִשְׁמַע רַק בְּקוֹל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, הַדְּבוּקִים בַּבּוֹרָא יְתִבְרַךְ שָׁמוֹ, וְלִילֵךְ בְּדַרְכָּם. אֲשֶׁרֵי הַמְּכַנִּים דְּבוּרֵים אֵלוֹ בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

הנהגות ישרות

הנהגות ישרות, שהם תקון הברית, על-פי דברי רבנו הקדוש והנורא, אור האורות, רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

יזהר מאד לטבל בכל יום במקנה, ובפרטיות כשחטא בפגם הברית, ישתדל הדבר הראשון לטבל במקנה, אשר הוא התקון הראשון, כמו שאמר רבנו ז"ל: "דאס ערשטע איז מקנה" (הדבר הראשון הוא מקנה).

ישתדל לומר בכל יום העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל, שהם תקון גמור לפגם הברית, והם: ט"ז ל"ב מ"א מ"ב נ"ט ע"ז צ' ק"ה קל"ז ק"נ, ותכף-ימיד כשזוכה לאמרו, אל יחשב יותר מזה כלל, כי בודאי נתפפר לו.

ישמר מאד מאד על מחשבתו, וירגיל את עצמו לחשב רק מחשבתו קדושות וטהורות, כי המחשבה גבוהה עד מאד, ולהפוך ישמר את עצמו מהרהורים רעים, אשר הם אבי אבות הטמאה, וכשמכניס במחשבתו אמתת מציאותו יתברך. אז הוא אצלו יתברך ממש, כי במקום שהמחשבה חושבת, שם כל האדם.

יקדש האדם את העינים שלו, כי עקר הנאוף תלוי בעינים, כי העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים. ועל-כן יקדש את העינים. וירגיל את עצמו

הנהגות ישרות

להסתפל בכל דבר בהחיות אלקות שיש בכל דבר, ויוציא לעצמו רמזים איך להתקרב אליו יתברך מכל דבר, וכן ישמר מאד לא להסתפל בדברים מאסים, כי אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה.): אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות, ואמרו (ברכות יב.): אחרי עיניכם — זה הרהור עברה, ועל-כן צריכים לקדש מאד מאד את העינים, כי הכל תלוי בהעינים.

יזהר בעצמו מאד לקדש את האזנים שלו, וירגיל את עצמו לשמע רק בקול התורה הקדושה ובקול החכמים והצדיקים האמתיים, ויזהר מאד לא לישוב בין לצים וקלים וריקים, מינים ואפיקורסים, ולא יניח לדברים הטמאים להכנס באזניו. ואמרו חכמינו הקדושים (כתובות ה.): אל ישמע אדם לאזניו דברים בטלים, מפני שהן נכוות תחלה לאיברים. ואמרו (שם) על פסוק: "ויתד תהיה לך על אזניך" (דברים כג), אל תקרי אזניך, אלא על אזניך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יניח אצבעו באזניו, כי כשאדם שומע בקול הרשעים והקלים — יהיה אחריהם, ולהפוך כשישמע בקול התורה והחכמים והצדיקים האמתיים ימשך אחריהם.

יזהר מאד מאד מהמדה המגנה של פעם וקפידות, וכמעט שכל תקון הנדעת, תקון הברית תלוי בזה — שיהיה

הנהגות ישרות

האדם סבלן ומאריך אפו על כל מה שעובר עליו, כי את הנואף מכירים באף שלו, כך גלה לנו רבנו ז"ל, כפי כעסו ורציחתו שיש לו, כמו-כן יודעים שהוא נואף, רחמנא לצלן, ועל-כן מי שרוצה להגיע לתקון הברית בשלמות, צריך שינגיל את עצמו מאד מאד במדה היקרה של סבלנות, ויסבל כל הבא עליו, ויאריך אפו על כל מה שעובר עליו — הן מעצמו והן מבעל בחירה. וכפי שיזכה להיות סבלן ומאריך אף, כמו-כן יזכה לשלמות הדעת, ויתקן את אשר קלקל בבריתו.

יקדש האדם ויטהר מאד את דבור פיו, וידבר תמיד דבורי תורה ודבורי אמונה והשגחה פרטית, וישמר מאד מאד שלא ינבל את פיו בדברי נבלה ונאוף, כי הדבור יכריחו לעשות כל מה שמוציא מפיו, חס וחלילה, ואמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרק כד, סימן ז'): והנה מתניף קדוש, ולא יראה בדבור דבר, אל תקרי ערות דבר, אלא ערות דבור — זה נבול הפה, כי על-ידי-זה מסלקים ממנו את השכינה הקדושה, וגורמים רעה לעצמו ולכל העולם כלו; ועל-כן מי שידע בנפשו שפגם בבריתו, ובפרטיות בהוצאת זרע לבטלה יקדש מאד את דבורו, ולא ידבר שום דברים בטלים, ומכל שכן דבורים אסורים, כגון: לשון הרע,

הנהגות ישרות

רכילות, ליצנות, גבול פה, חס ושלום, כי עקר תקון
הברית תלוי בתקון הלשון.

יחזיק מאד באמונה יתרה, שיכניס את עצמו בתוך
האמונה הקדושה, ותמיד יציר בדעתו איך שמלא
כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל,
והכל לכל אלקות גמור הוא, ואין בלעדיו יתברך כלל, כי
בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, והוא עומד
באמצע, וכשיחשב את זה תמיד, על-ידי-זה יזדכך לגמרי,
וימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על הכל.

יהיה תמיד שמח וטוב לב, וישתדל לעשות תמיד רק
צדקה וחסד עם כל בר ישראל, וירקד מרב שמחה
על נקדת יהדותו, שזכה להברא מזרע ישראל ולא עשני
גוי, וימסר את נפשו על נקדת השמחה, כי כל עקר פגם
הברית בא להאדם רק מחמת עצבות, פי הקלפה המחטאת
את האדם בפגם הברית נקראת יללה, ועל-כן עקר שלמות
תקון הברית הוא שיהיה תמיד שמח בשמחה עצומה, ואף
שזה קשה וכבד לו מאד מאד, מרב עוונותיו בפגמי הברית
שלו, שזה מכניס בהאדם דכאון ועצבון פנימי, עם כל זאת
עקר תקון הברית תלוי אף ורק במדת השמחה והתודה,
וצריכים למסור את נפשו להגיע אל המדה היקרה הזו של
שמחה, שזה מכניס בהאדם רוח טובה ומדת רחמנות,
ולעשות צדקה וחסד עם כל בר ישראל.

תפלת הדרך

בכל פעם כשאתה נוסע בדרך, תאמר תפלה זו, ועל-ידי-זה תנצל מתאנת דרכים ומכל מיני רע המתרגשים לבוא. ותחזור בשלום לביתך, בריא ושלם.

יהי רצון מלפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתוליכנו לשלום, ותצעידנו לשלום, ותסמכנו לשלום, ותגיענו למחוז הפצנו לחיים ולשמחה ולשלום, ותחזירנו לביתנו לשלום. ותצילנו מכל פל אויב ואורב ולסטים בדרך, ומכל מיני פרעניות המתרגשות לבוא לעולם, ותשלח ברכה והצלחה בכל מעשה דינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו, ותשמע קול תחנונינו, כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה: ברוך אתה יי שומע תפלה.

כי' מלאכיו יצוה לך' לשמרך בכל דרכיך:
ויצקב הלך לדרך, ויפגעו בו מלאכי אלהים: ויאמר יצקב פאשר ראם: מחנה אלהים זה, ויקרא שם המקום ההוא מחננים:

בשם יי אלהי ישראל, מימיני מיכאל, ומשמאלי גבריאל, ומלפני אוריאל, ומאחורי רפאל, ועל ראשי שכינת אל:

אתה בקעת מעיין ונחל

קונטרס זה נדפס
לעילוי נשמת
מעיין נעים הי"ד
בת מזל וחיים
שנרצחה בכ"ב בתמוז תשס"ד
ת.ג.צ.ה.

אתה הובשת נהרות איתו

(תהילים)
ע"ד ט"ו

ולזכות

מזל בת עליזה
וחיים בן עליזה

הקב"ה יעזור שיצליחו ברו"ג, ויזכו לפרנסה
בשפע ובנקל, ולאריכות ימים ושנים
טובות בבריאות השלימה, ויזכו לכל הישועות
ולניחומים מן השמים, אכי"ר